

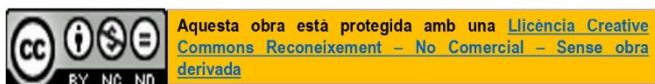
María Carro Pitarch*

L'article 35 de la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea sobre la protecció de la salut

En aquesta publicació, els parlaré de l'article trenta-cinc de la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea sobre la protecció de la salut.

L'article trenta-cinc de la Carta consagra que: "Tota persona té dret a accedir a la prevenció sanitària i a beneficiar-se de l'atenció sanitària en les condicions establides per les legislacions i pràctiques nacionals. En definir-se i executar-se totes les polítiques i accions de la Unió, es garantirà un nivell elevat de protecció de la salut humana".

Així doncs, l'article trenta-cinc té dos elements diferenciats, en un primer lloc, el dret de tota persona a l'accés a l'assistència sanitària; i, en segon lloc, un mandat per a la Unió Europea a l'hora de definir les seues polítiques i accions.

* Investigadora contractada predoctoral (ACIF 2021) de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya).

Aquesta protecció ve també consagrada, en l'àmbit de la Unió Europea, en l'article cent seixanta-vuit del Tractat de Funcionament de la Unió Europea o TFUE, entre altres; en l'àmbit del Consell d'Europa en els articles onze i tretze de la Carta Social Europea; i, en l'àmbit de les Nacions Unides, en l'article vint-i-cinc de la Declaració Universal dels Drets Humans i l'article dotze del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals.

La Unió Europea manca de competència exclusiva en matèria sanitària. Gaudeix de competència compartida amb els estats membres sobre els assumptes comuns de seguretat en matèria de salut pública, en els aspectes definits en el TFUE. Així mateix, ostenta una competència de suport i coordinació en matèria de protecció i millora de la salut pública, però són els estats membres els que han de concretar i definir les polítiques de salut pública i el contingut de l'atenció sanitària.

Es tracta d'un dret subjectiu de la persona, recordem que el precepte comença dient "tota persona té dret a...". Això implica que no han d'existir restriccions derivades de la condició juridicopolítica o juridicoadministrativa dels individus. És a dir, el precepte es refereix a totes les persones físiques, sense diferenciar entre les nacionals dels estats membres i de tercers

estats, ni entre les que tenen una situació de residència regular o irregular. Això té com a objectiu final que ningú quede marginat pel sistema de salut de cada país.

El precepte assenyala també que aquest dret s'exercitarà "en les condicions establides per les legislacions i pràctiques nacionals", la qual cosa suposa que, com a regla general, no gaudeix d'efecte directe, ja que es tracta d'una disposició general l'aplicació de la qual requereix del complement del dret nacional.

Conforme a la jurisprudència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees, aquest actua com un principi inspirador i no com un dret individual invocable.

La protecció de salut ha de garantir-se d'acord amb el dret intern, com hem assenyalat, però aquest ha de respectar el dret de la Unió Europea, tal com ha destacat el Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees en nombroses ocasions. En *Smits contra Peerboms* va establir que "[...] correspon a la legislació de cada estat membre determinar els requisits que confereixen dret a les prestacions en matèria de seguretat social [...]. No obstant això, en l'exercici d'aquesta competència, els estats membres hauran de respectar el dret comunitari".

La incidència del dret de la Unió Europea és més notable quan el beneficiari d'un sistema sanitari es desplaça a un altre estat membre i hi sol·licita atenció sanitària. Conforme al Reglament 1408/1971, de la Unió Europea, i amb caràcter general, les prestacions són oferides per l'estat de residència, però a càrrec del sistema de seguretat social de l'estat d'origen de l'individu.

Amb la finalitat de facilitar el dret a rebre aquesta assistència sanitària es va crear la Targeta Sanitària Europea per a garantir l'accés dels individus que realitzen estades temporals. És a dir, si per exemple un individu de nacionalitat espanyola se'n va de vacances a Grècia, un altre estat membre, i es posa malalt, tindrà dret a ser atès amb la Targeta Sanitària Europea.

La segona part de l'article trenta-cinc és un mandat dirigit als poders públics, ja que estableix que "En definir-se i executar-se totes les polítiques i accions de la Unió, es garantirà un nivell elevat de protecció de la salut humana". La Unió, per norma general, actua mitjançant l'elaboració d'estratègies i programes.

En el Tractat de Funcionament de la Unió Europea s'inclouen una sèrie d'objectius específics d'actuació de la Unió. Hi destaquen la prevenció de les malalties humanes, la lluita

contra les malalties greus, fent costat a la investigació i educació sanitàries, la vigilància d'amenaques transfrontereres greus i el foment de la cooperació no sols entre estats membres sinó també amb països tercers i organitzacions internacionals.

Com hem assenyalat abans, la Unió disposa de competència compartida amb els estats membres sobre els assumptes comuns de seguretat en matèria de salut pública, en els aspectes definits en el TFUE.

I és en l'apartat quart de l'article cent seixanta-vuit d'aquest tractat on es preveu que la Unió, conformement al procediment legislatiu ordinari, contribuïska a la consecució d'una sèrie d'objectius. Aquests objectius són l'establiment de “mesures que establisquen alts nivells de qualitat i seguretat dels òrgans i substàncies d'origen humà, així com de la sang i derivats de la sang”; “mesures en els àmbits veterinari i fitosanitari que tinguen com a objectiu directe la protecció de la salut pública” i “mesures que establisquen normes elevades de qualitat i seguretat dels medicaments i productes sanitaris”.

Tota l'acció de la Unió serà sense perjudici del que estableixen els estats membres, que haurà de respectar quant a la definició de la

seua política de salut, així com a l'organització i prestació de serveis sanitaris i atenció mèdica”.

